

JAK PO ÚNOROVÉM PŘEV RATU ROKU 1948 SKONČILA PRVNÍ ZLATÁ LÉTA ČESKOSLOVENSKÉHO HOKEJE

PETR KALETA

Abstract

The study illustrates how the Czechoslovak totalitarian regime after February 1948 liquidated the leading players of the ice hockey team, which was the most popular collective sport in the post-war state. At this time, when the Czechoslovak borders were closed and the “Iron Curtain” was drawn between East and West, top athletes were of the few who had the opportunity to travel to the West several times a year. In the meantime, there was an increase in the number of athletes who did not return home to Czechoslovakia from sports events. State security carefully monitored both hockey players and other athletes at home and at international events, paying particular attention to contacts with emigrants and workers from the West. Thus “compromising” information was obtained, which became the basis for the upcoming hockey trial of “Ing. Bohumil Modrý et al.” in 1950. Hockey representatives led by the mentioned B. Modrý faced high prison sentences (five players received sentences ranging from 10 to 15 years; the rest received less), their representative careers were liquidated, family life suffered greatly and the power of the Czechoslovak hockey team was reduced.

Keywords

the February coup, process “Ing. Bohumil Modrý et al.”, Czechoslovakia, ice hockey team

ÚVOD

Obyvatelstvo poválečné Československé republiky chtělo rychle zapomenout na útrapy období Protektorátu Čechy a Morava a slovenského státu za druhé světové války. Prioritou pro poválečnou republiku bylo vytvořit stabilní vládní kabinet a zlepšit ekonomické podmínky obyvatel, lidé však hledali své vzory i mezi vrcholovými

sportovci. Na přelomu čtyřicátých a padesátých let 20. století se objevily výrazné individuality, jako například krasobruslařka Ája Vrzáňová (1931–2015) a atlet Emil Zátopek (1922–2000), kteří dosáhli vynikajících mezinárodních úspěchů. Značně se také rozvíjel československý tenis, kde byl nejvýraznější postavou Jaroslav Drobný (1921–2001), jenž byl zároveň členem československé hokejové reprezentace. Jeho jméno téměř symbolizuje epochu, kdy přední českoslovenští sportovci kvůli politickému tlaku opustili svou vlast.¹ Jako hokejista Drobný získal světový titul v roce 1947 ještě v barvách Československa, na svá tři tenisová grandslamová vítězství na Roland Garros v letech 1951 a 1952 a ve Wimbledonu v roce 1954 již dosáhl jako občan Egypta. Z kolektivních sportů se po válce úspěšně rozvíjel převážně zmíněný lední hokej, který se stal v této epoše nejpopulárnějším sportem, k čemuž přispěly úspěchy na světových šampionátech na konci čtyřicátých let.

V této práci bych chtěl poukázat a na základě analýzy doposud nepublikovaných archivních dokumentů z Archivu bezpečnostních složek upřesnit zlomové okamžiky po Únoru roku 1948, které vedly ke značnému otřesu a následnému pádu československého hokeje, a doplnit informace z dosavadních prací o této hokejové epoše. Téma první zlaté éry československého hokeje (a především procesu s československými reprezentanty v roce 1950) není nové, největší pozornost však této problematice věnovaly monografie populárně-naučného a publicistického rázu,² důležité jsou ale i práce, jež zahrnují vzpomínky samotných hokejistů.³ Politizaci československého hokeje se však věnují i studie odborného charakteru.⁴

¹ Podrobněji o Jaroslavu Drobném např. HALLA, J.: *Emigrace Vladimíra Černíka a Jaroslava Drobného v červenci 1949*. In: Kalous, J. – Kolář, F. (edd.): *Sport v komunistickém Československu 1945–1989*. Praha 2015, s. 164–195; ROKOSKÝ, J.: *Emigrace sportovců v období komunistického režimu 1948–1989*. In: Kalous, J. – Kolář, F. (edd.): c. d., s. 115–117.

² Především to jsou tyto práce: ŠKUTINA, V. – BAKALÁŘ, R.: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*. Pardubice 1990 a tetralogie ve dvou knižních svazcích: MACKŮ, J.: *Zapřené generace. Obětovaní šampioni. Utajené stránky hokejové historie (1)*. Praha 2004 a *Kauza Zábrodský. Na oltáři komunismu. Utajené stránky hokejové historie (2)*. Praha 2005; JENŠÍK, M.: *První mistři světa. Pravdivá zpráva o zlaté partě ze Štvanice*. Praha 1997.

³ Mezi nimi lze jmenovat dvě knihy vycházející z osobních vzpomínek Vladimíra Zábrodského. Práce jsou tak zatíženy Zábrodského subjektivním pohledem a některé informace se po srovnání s archivními dokumenty nezakládají na pravdě. Jsou to publikace: LUKŠŮ, D. – PELÁN, A.: *Vladimír Zábrodský. Skutečný příběh hokejové legendy*. Praha 2010; ČERNOCH, F.: *Říkali mu šéf. Životní zpověď Vladimíra Zábrodského*. Praha 1999. Svědectví Stanislava Konopáska, hokejového reprezentanta, který obdržel ve vykonstruovaném procesu z roku 1950 jeden z nejvyšších trestů, je obsaženo v práci LUKŠŮ, D. – PELÁN, A.: *Stanislav Konopásek. Hráč, který přežil*. Praha 2007.

⁴ Např. KALETA, P.: *Ruský sport v Československu od počátku první republiky do padesátých let 20. století*. Praha 2021, s. 175–225 [hokejové dění je zde charakterizováno v kapitole *Hokej v souvislosti s Vladimírem Kobranovem a Vladimírem a Oldřichem Zábrodskými*]; KALOUS, J.: *Hokej jako*

HOKEJOVÝ ROK 1948

Poté, co československá hokejová reprezentace získala v roce 1947 v Praze první titul mistra světa, většina národa doufala, že další poválečná léta se ponesou ve znamení úspěchů tohoto sportu. Rok 1948 také další očekávaný úspěch přinesl, Československo si přivezlo ze zimních olympijských her ve Svatém Mořici stříbrné medaile,⁵ když na turnaji ani jednou neprohrálo a za první Kanadu (s níž remizovalo 0:0) ho jen těsně odsunulo horší skóre. Hráči LTC se brzy po olympiádě zúčastnili krátkého turné v Moskvě, kde sehráli tři oficiální utkání s domácími hokejovými reprezentanty. Lední hokej se v SSSR začal po druhé světové válce mohutně rozvíjet a k jeho dalšímu vzestupu měly přispět utkání a besedy s Čechoslováky, tehdy nejlepšími v Evropě. Sověti se ještě nezúčastňovali mistrovství světa,⁶ avšak v roce 1948 by jistě patřili do amatérské světové špičky, což potvrzují slova Vladimíra Zábrodského: „Už v osmačtyřicátém jsem viděl, že mají velké předpoklady k tomu, aby byli nejlepší na světě. Z té jejich fyziky, nasazení a bruslení bylo jasné, že budou pokračovat ve vývoji. Měli ohromný zápal.“⁷

politikum. *Komunistický režim a hokej v letech 1948–1989*. In: Kalous, J. – Kolář, F. (edd.): c. d., s. 76–105 [zejména jde o část příspěvku: *Příklad první: Politika likviduje sport aneb hokejisté před soudem*, s. 79–87]; ROKOSKÝ J.: c. d., s. 106–162 [zejména jde o část příspěvku: *I. Emigrační vlna po únoru 1948*, s. 106–138]; KOVAŘ, P.: 1998. *Hokej – šance malého národa*. In: Čornej, P. – Pokorný, J. (edd.): *Osudové osmičky. Přelomové roky v českých dějinách*. Praha 1999, s. 414–422; GUT, K. – PRCHAL, J.: *Český hokej*. Praha 1998, s. 33–40 [kapitola *Zlato a okovy*]. Politický proces s československými hokejisty v roce 1950 byl v minulosti tématem některých studentských kvalifikačních prací, z nichž lze např. jmenovat: LOŽKOVÁ, N.: *Politické procesy s československými hokejisty v 50. letech 20. století v komunistickém Československu* (Bakalářská práce), Praha, VŠ CEVRO Institut, 2018. Dostupné z: https://is.vsci.cz/th/smr4o/Politicke_procesy_s_ceskoslovenskymi_hokejisty_v_50.letech_20.stoleti.pdf (cit. 11. 8. 2022); ŠVEPEŠOVÁ, A.: *Československá hokejová reprezentace v letech 1945–1969* (Diplomová práce), Praha, FF UK, 2015. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/74425/DPTX_2013_2_11210_0_407430_0_148888.pdf?sequence=1&isAllowed=y (cit. 11. 8. 2022); ŠVEPEŠOVÁ, A.: *Spis Modrý a spol.* (Bakalářská práce), Praha, PdF UK, 2012. Dostupné z: viz https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/42850/BPTX_2010_1__0_290169_0_95848.pdf?sequence=1&isAllowed=y (cit. 11. 8. 2022).

⁵ Československá reprezentace obsadila druhé místo i na mistrovství světa, poněvadž olympijský turnaj se tehdy hrál zároveň jako mistrovství světa.

⁶ Ani v následujících letech se sovětské hokejové mistrovství světa nezúčastňovali, jezdili na ně pouze hlavní trenéři jako pozorovatelé. Poprask pak způsobili hned při své první účasti v roce 1954, kdy zvítězili a na druhé místo odsunuli hrdou Kanadu, srov. např. *Hokejisté SSSR poprvé na MS 1954*. *Československý sport* [příloha Stockholm 69] 17, č. 77. 1. 4. 1969, s. 7 [bez paginace].

⁷ LUKŠŮ, D. – PELÁN, A.: c. d., s. 158.

Zajímavostí je, že v době, kdy v Moskvě docházelo k první konfrontaci československého a sovětského hokeje, v Praze proběhl únorový komunistický převrat, který zasáhl všechny sféry života Čechů a Slováků, a to i sportovní odvětví. Obyvatelé Československa i hokejisté LTC, kteří hráli ve zmíněné Moskvě, mohli pouze tušit, k jak zásadní změně došlo a co tato změna bude znamenat pro vývoj československého hokeje. Sportovní svazy, kluby a spolky se měly brzy změnit v tělovýchovné jednoty, do sportu zasáhla preference armádních klubů a radikálně se měnily názvy klubů a oddílů. Nejdříve začal tradiční názvy zaštiťovat poúnorový Sokol, brzy však československé klubové celky zasáhla sovětská sportovní terminologie. Pokud jde o dva nejúspěšnější a nejpopulárnější domácí fotbalové kluby, tak AC Sparta musel postupně změnit název na Sokol Bratrství Sparta, Sparta ČKD Sokolovo či Spartak Praha Sokolovo, SK Slavia se zase stal Sokolem Slavia Praha, následně pak Dynamem Slavia Praha či Dynamem Praha. Slavia měla navíc jako klub „intelektuálních českých elit“ na rozdíl od „proletářské“ Sparty existenční problémy. Musela nuceně uvolnit své přední hráče (včetně legendárního Josefa Bicana⁸), po dosazení ATK do nejvyšší soutěže získal klub ze Slavie sedm fotbalistů a slavný český klub nakonec v roce 1951 opustil nejvyšší československou soutěž. Podobně se vedlo i dalším sportovním klubům.⁹ Emigrovat se rozhodly významné osobnosti československého sportu (i ti, kdo se na rozvoji sportu podíleli), mezi nimiž sehráli důležitou úlohu právě hokejisté. Jednou z nejvýraznějších postav českého sportu, které tehdy odešly do zahraničí, byl nejlepší československý hokejista meziválečného období, vynikající tenista a člověk, který vynikal i v mnoha dalších sportech Josef Maleček (1903–1982).¹⁰

K politickým změnám se pak ještě přidalo hokejové neštěstí, k němuž došlo 8. listopadu roku 1948. Tehdy se do průlivu La Manche v mlze zřítilo letadlo převážející šest československých hokejových reprezentantů (Vilibald Šťovík, Miloslav Pokorný, Ladislav Troják, Karel Stibor, Zdeněk Jarkovský a Zdeněk Švarc),¹¹ kteří směřovali z Paříže do Londýna, kde se měli přidat k většině mužstva. Hokejisté byli kvůli problémům s letenkami a dalším organizačním pochybením v Paříži rozdě-

⁸ Bican tehdy musel odejít do ostravských Vítkovic.

⁹ O transformaci československého sportu na přelomu čtyřicátých a padesátých let 20. století podrobněji: SMETANA, V.: *Tvrdě proti primadonám. Proměna československého sportu v 50. letech*. Dějiny a současnost 28, 2006, č. 6, s. 36–37.

¹⁰ O Malečkovi podrobněji např. ROKOSKÝ J.: c. d., s. 111–114; MACKŮ, J.: *Zapřené generace*, s. 7–32.

¹¹ K podobné letecké tragédii došlo 7. září 2011, když zahynuli hráči, trenéři a funkcionáři ruského hokejového týmu Lokomotiv Jaroslavl, mezi nimiž byli i tři čeští reprezentanti a mistři světa: Karel Rachůnek, Jan Marek a Josef Vašíček. Srov. např. příspěvky, které opublikovala Mladá fronta Dnes. Pražské vydání 22, č. 211, 8. 9. 2011.

leni, přičemž hlavní část mužstva přiletěla do Londýna již 7. listopadu. Zmizelé letadlo s československými hokejisty se pak nikdy nepodařilo najít. V ponuré atmosféře komunistického Československa se dokonce objevily propagandistické fámy, že šest hokejistů, kteří beze stopy zmizeli, možná odešlo do emigrace.¹² V roce 1950 k tomu ve vyšetřovacím protokolu poznamenal Bohumil Modrý (1916–1963): „Rovněž to, že tragicky zahynuvší hráči byli pokládáni za emigranty a s jejich rodinami se také podle toho tak jednalo, vzbudilo další odpor, zvláště, když se ani po delší době nevydala žádná úřední zpráva o neštěstí, ani nikdo nebyl hnán k zodpovědnosti.“¹³ Tato tragická událost při zmíněném letu z Francie do Velké Británie sice silně zasáhla československý hokej, zásadní vliv na výsledky reprezentačního družstva však překvapivě neměla.

Poúnorový komunistický režim chtěl mít pod kontrolou všechny reprezentanty vyjíždějící do zahraničí, proto se stalo samozřejmostí, že mužstvo nebo osobu (v případě individuálního sportu) doprovázel nastrčený agent, který si do zápisníku podrobně poznamenával, co slyšel při debatách mezi sportovci. Reprezentanti si toho brzy všimli, domýšleli se, k čemu mohou být tyto zápisky použity, a byli tím velmi znechuceni. StB se rovněž soustředila na sportovce, kteří měli příbuzné na Západě. I tam se pokoušela vniknout do tamějšího prostředí a vytvořit si síť spolupracovníků. O něčem takovém se náhodou dozvěděl i reprezentační brankář Bohumil Modrý, který při hokejovém turné ve Švýcarsku v roce 1948 navštívil svého tchána v Solothurnu (hlavní město stejnojmenného kantonu). Ten mu vyprávěl, že jedna z jeho bývalých pacientek mu nedávno sdělila, že dostala z Bernu dopis se svou adresou a přesnou frankovanou obálkou s adresou do Prahy, v němž ji pisatel žádal, aby napsala vše, co ví o Bohumilu Modrém, jeho manželce a tchánovi, speciálně pak o Modrého zamyšlené cestě do Kanady. V případě pravdivých informací jí byla údajně přislíbena odměna; pokud by se snažila informace zkreslovat, bylo jí naznačeno, že se vystavuje vážnému nebezpečí.¹⁴ Modrý tuto informaci zpočátku nebral příliš vážně, když však byli po posledním zápase švýcarského turné hokejisté přijati na československém vyslanectví v Bernu, ze způsobu pokládání otázek vyslance Langa, které směřovaly k osobě Modrého manželky (původně švýcarské státní příslušnice), již B. Modrý pochopil, že k pokusům získávat informace o jeho rodině skutečně dochází.

¹² Srov. např. Škutina, V. – BAKALÁŘ, R.: c. d., s. 45.

¹³ Archiv bezpečnostních složek (dále pouze ABS), f. V 2654 MV, mapa 1, fol. 39, Zápis o výpovědi s Bohumilem [psáno nesprávně Bohuslavem] Modrým, Krajské velitelství Státní bezpečnosti v Praze, 5. 4. 1950.

¹⁴ Tamtéž, fol. 53–54.

ŠVÝCARSKO: PROSINEC 1948–LEDEN 1949

Jedním z hlavních milníků pro budoucí osudy československých hokejových reprezentantů byl prestižní turnaj ve švýcarském Davosu, kde Československo reprezentoval v domácích podmínkách téměř bezkonkurenční LTC, který se v roce 1948 nazýval Sokol pražský – LTC Praha hockey. Ze švýcarského turné se na začátku roku 1949 nevrátili dva hráči, a to mistr světa Miloslav Sláma (1917–2008) a stříbrný olympijský medailista (a zároveň stříbrný medailista z mistrovství světa) Oldřich Zábrodský mladší (1926–2015). S nimi také odešel zástupce vedoucího výpravy Jaroslav Kroupa. Českoslovenští hokejoví reprezentanti byli již tehdy pod značným drobnohledem StB, avšak zmíněná emigrace tří osob hokejové výpravy vedla k tomu, že tehdejší československý totalitní režim nasadil na vyjíždějící hokejisty ještě rozsáhlejší síť agentů, kteří shromažďovali podrobné zprávy z jednotlivých reprezentačních srazů a výjezdů. Po návratu ze švýcarského turné v lednu 1949 sepsala StB ještě na letišti v Ruzyni (v kanceláři zdejšího oddílu StB) protokoly s vedoucím výpravy Oldřichem Zábrodským starším (otcem bratří Zábrodských) a náčelníkem mužstva Oldřichem Vodičkou, jež tvoří důležitý pramen k průběhu toho, co se odehrálo na švýcarském turné. Zvláště proto, že se k akci později vyjadřovali samotní hráči, a to především v souvislosti s hokejovým procesem z roku 1950. Českoslovenští hokejisté ve Švýcarsku sehráli přátelské zápasy v Basileji (26. 12. 1948), v Neuchâtelu (27. 12. 1948), následoval Spenglerův pohár v Davosu (29.–31. 12. 1948), dále v Curychu (2. 1. 1949), pak byli v Lausanne, v Bernu a opět v Curychu, odkud po nemalých problémech odletěli zpět do Československa. Po sportovní stránce bylo švýcarské turné velmi vydařené, LTC vyhráli potřetí za sebou Spenglerův pohár a dostali jej tak podruhé do trvalého držení (poprvé se tak stalo po vítězstvích v letech 1929, 1930, 1932 a 1937). Celkově českoslovenští hokejisté ve Švýcarsku na přelomu roku 1948/1949 zvítězili jednoznačně ve všech odehraných zápasech.

To, že ministerstvo vnitra turnaj z přelomu let 1948/1949 pečlivě sledovalo, a především následně důkladně monitorovalo zahraniční média, která o hokejových emigrantech informovala, nám dokládají články a výpisky ze zahraničního tisku,¹⁵ které ministerstvo vnitra v lednu 1949 nashromáždilo. Agenti se soustředili i na západní levicový tisk, z něhož např. pořizovali výpisky ze švýcarského *Voix ouvrière* z 6. 1. 1949, který podle zachovalých dokumentů situaci popisoval takto: „*Radost*

¹⁵ Např. rakouské *Weltpresse*, *Arbeiter Zeitung*, *Wiener Kurier* nebo *Das kleine Volksblatt* a švýcarské *National-Zeitung*, *Neue Zürcher Zeitung*, *Die Tat*, *Neue Berner Zeitung*, *Der Bund*, *Voix ouvrière* nebo *Basler Nachrichten*.

*pravicových novinářů byla velká. Mohli zase naladit své písne podle anglo-americké propagandy. Využili příležitosti, aby úzkostlivě skryli svým čtenářům okolnosti a pravé důvody disidencie čs. hráčů.*¹⁶ K tomu list citoval i údajná slova Oldřicha Zábrodského staršího, který promluvil o nátlaku československé emigrace na jeho hokejové mužstvo, jemuž podlehl i jeho tehdy tříadvacetiletý syn. V zahraničí byl několik měsíců po únorovém převratu zájem, aby přední českoslovenští hokejisté vytvořili v emigraci reprezentační mužstvo, které by podnikalo turné do Spojených států, Kanady nebo Velké Británie. Mnozí z československých hokejistů a hokejových funkcionářů, kteří odešli do emigrace, věřili, že komunistický režim bude pouze krátkodobým jevem a zmíněná hokejová reprezentace svobodného Československa může pomoci k návratu demokratických poměrů.

Při švýcarských jednáních byly hráčům nabízeny smlouvy a konkrétní částky. Jednou z ústředních postav byla největší hvězda mužstva Vladimír Zábrodský, jemuž bylo postupně nabízeno 50 000 švýcarských franků (Davos), 100 000 švýcarských franků (Lausanne) a nakonec 150 000 švýcarských Franků (Bern). Potvrzují nám to archivní dokumenty, mezi nimi např. výpisky z *Voix ouvrière* z 12. 1. 1949.¹⁷ Rozhovory s hráči vedlo několik osob z řad československých emigrantů. Především to byl bývalý hráč LTC Josef Maleček (v Davosu již působil jako trenér), bývalý předseda LTC Jaromír Citta, rovněž bývalý předseda tohoto klubu Jaroslav Stříbrný, Urban alias Ulrich,¹⁸ Oldřich Kučera a několik dalších osob. Jednání se pravděpodobně vedla během celého turné, jejich hlavní část však proběhla v hotelu Victoria v Davosu.¹⁹ O tom, zda v zahraničí zůstane celé mužstvo LTC, hráči mezi sebou tajně hlasovali s tím, že k setrvání bude třeba získat hlasy všech přítomných. Pro setrvání ve Švýcarsku bylo o něco více hlasů (osm hlasů bylo pro emigraci, šest pro návrat do ČSR), to však nestačilo. Právě hlasování a okolnosti kolem něj byly pak pro StB podstatné při shromažďování dalších argumentů a „důkazů“ proti hokejovým reprezentantům.

StB získala i krátký dopis Oldřicha Zábrodského mladšího sepsaný pro jeho otce v Curychu dne 3. 1. 1949, v němž jsou obsaženy momentální osobní prožitky mladého hokejisty: *„Drahý otče! Se slzami v očích a třesoucí se rukou píše Ti tyto řádky. Bolest, jež tak hluboko rozrývá mé nitro, pramení nejen ve skutečnost našeho nutného rozchodu, ale hlavně v tom, že jako tvůj syn ztrácím i Tvou lásku a odcházím z rodinného kruhu, jenž o mě tak vřele pečoval. Vracím se ve vzpomínkách do*

¹⁶ ABS, f. T 1406 MV, fol. 11, *Voix ouvrière* – 6. 1. 1949 (Švýcarsko).

¹⁷ Tamtéž, fol. 14–15, *Voix ouvrière* – 12. 1. 1949 (Švýcarsko).

¹⁸ Křestní jméno této osoby se nepodařilo dohledat.

¹⁹ O jednáních hráčů LTC s československou emigrací ve Švýcarsku viz např. MACKŮ, J.: *Zapřené generace*, s. 185–190; Týž: *Kauza Zábrodský*, s. 35–38.

svého dětství, cítím hřejivé teplo matčina klínu a sladké pohlazení její laskavé ruky. Loučím se těžce s matkou, jež mi darovala život, líbám její ustarané tváře a prosím ji za odpuštění za bolest, již jí působím. Miluji svou matku a věřím ve stejné city její, neboť ji dobře znám. Prosím ji, aby mě pochopila a měla mě stejně ráda. Vám oběma pak děkuji za péči, již jste mi věnovali, a za výchovu, pro niž jste tolik obětovali. Rozhodl jsem se jíti vlastní cestou, kterou uznávám za správnou a slibuji Vám, že se budu chovat a jednat vždy čestně a poctivě. To slibuji Vám, neboť věřím, že Vám budu moci jednou složit účty své životní pouti, abych uspokojil Vás i sebe. Matce, prosím, vyříd', že jsem v této těžké chvíli myslel jen na ni a že vzpomínka na ni mi zůstane zde tou nejdražší útěchou. Díky za vše a synovský polibek. Tvůj Olda. P. S.: Vyříd' pozdrav všem hráčům i Vovovi.“²⁰

Z dopisu je zřejmý nejen Oldřichův vřelý vztah k matce, ale naopak odstup, který měl ke slavnějšímu bratrovi Vladimírovi, jehož sice pozdravoval, ale až po spoluhráčích na konci dopisu. Nepříliš vřelý vztah obou bratrů potvrzují slova Vladimíra Zábrodského (1923–2020): „S bratrem Oldřichem, o tři roky mladším, jsme měli trochu zvláštní vztah, vůbec ne špatný, jen trochu na distanc... S bráchou jsme každý patřili do úplně jiné společnosti, měli jsme odlišný okruh známých – do zábavy v LTC se Olda nikdy moc nezapojoval. Ani povahově jsme nebyli stejní. Když se nad tím zamyslím, mám dojem, že jsem víc genů podědil po mamince, mám trošku ruskou povahu. Olda byl zase po otci. Byl jako on hodně důsledný, všechno musel udělat perfektně.“²¹

Vracející se hokejisté a funkcionáři pak museli setrvat kvůli nepříznivému počasí dva dny na curyšském letišti. Setkal se tam s nimi i bývalý hokejový brankář, světoznámý fotograf a tehdejší trenér hokejistů HC Chur Erich Tylínek (1908–1991), jenž se náhodně právě vracel do Prahy. Později se k rozhovoru s hráči LTC na letišti a k jejich možnosti emigrovat vyjádřil v tisku, kde poznamenal, že získání švýcarského pasu bylo poměrně obtížné: „Vzpomeňte si jen na Jardu Drobného, který uvěřil slibu, že dostane rychle cizí státní občanství, pas vydal a nakonec prosil egyptského krále, aby se mohl stát aspoň občanem Egypta – s tímto občanstvím pak vyhrál Wimbledon.“²² Při popisu situace na letišti se zmínil i o Vladimíru Zábrodském a o rozpoložení československých hokejistů: Vzpomínám si tenkrát, jak na tom švýcarském letišti V. Zábrodský řekl: „Kluci, já bych tady zůstal, ale nikde na světě

²⁰ ABS, f. T 1406 MV, fol. 39, dopis Oldřicha Zábrodského otci Oldřichovi Zábrodskému staršímu, Curych 3. 1. 1949.

²¹ LUKŠŮ, D. – PELÁN, D.: c. d., s. 37–38.

²² SKRAMLÍK, P.: *Proč nikdo nepodal ruku V. Zábrodskému na pohřbu ing. B. Modrého? Proč, proč?* Lidové noviny 3, č. 53, 5. 5. 1990, s. 14.

se za práci neplatí tolik, jako u nás doma. To vám stačí jen potvrzení, makat už nemusíte a berete peníze.... To byla jediná věc, s níž jsem s ‚Vovkou‘ Zábrodským souhlasil, jinak jsme se totiž shodli málokdy. On měl totiž povahu, pro niž jsem neměl pochopení. A nikoliv jen já. Jeho bratr Olda, rovněž hokejista, již emigroval předtím. A při těch dohadách, zda ve Švýcarsku případně zůstat, se kluci ptali Bóži Modrého, jestli by jim v případě emigrace pomohl – prostě se zabydlet, sehnat práci a podobně. On měl spoustu kontaktů a jeho manželka byla Švýcarka. Bóža přisvědčil, jako že by jim pomohl. Nakonec ze všeho sešlo, většina rozhodla o návratu domů. Jestli se hlasovalo, to nevím. To bylo v roce 1948, dva roky před procesem.“²³

DRUHÝ TITUL MISTRŮ SVĚTA

Po návratu ze Švýcarska sehrála československá reprezentace několik přípravných zápasů a vše směřovalo k následujícímu mistrovství světa ve Stockholmu. S hráči, kteří se vrátili z úspěšného turné, nebyly vedeny žádné pohovory ani výsledky, což je samotné překvapilo. Každý z nich však v duchu musel počítat s tím, že se to každým dnem může změnit. Těsně před odjezdem na mistrovství světa byli reprezentanti pozváni předsedou vlády Antonínem Zápotockým (1884–1957), jehož slova si hokejový útočník Václav Roziňák (1922–1997) zapamatoval takto: „*Vzal jsem si riziko na sebe, když Vás pouštíme za hranice, jelikož jsem skoro přesvědčen, že se emigrace opět pokusí na Vás činit nátlak, abyste zůstali za hranicemi. Sice jsme se ve vládě rozmyšleli, zda Vás máme za hranice pustit, ale já jsem toho názoru, že když má mít někdo ke mně důvěru, musím ji mít také já k němu. A já tu důvěru k Vám mám.*“²⁴ Při rozloučení jim pak Zápotocký popřál mnoho zdaru a vítězství. Tato slova nás jen utvrzují v tom, že vrcholní českoslovenští politici a straničtí funkcionáři měli detailní informace o tom, co probíhá na zápasech a zájezdech hokejové reprezentace, a zdá se, že jen hledali vhodný moment, jak zahraniční akce hokejistů ukončit.

Na mistrovství světa ve Švédsku pak reprezentanti odjeli vlakem, v čemž hrálo důležitou úlohu neštěstí nad kanálem La Manche z listopadu 1948. Zmíněná tragédie a emigrace některých hráčů na Západ československou reprezentaci značně oslabily, avšak na předvedených výkonech to příliš vidět nebylo. Hokejoví reprezentanti postoupili z druhého místa v základní skupině do šestičlenné finálové skupiny, kde dokázali porazit 3:2 favorizovanou Kanadu (reprezentovalo ji amatérské mužstvo

²³ Tamtéž, s. 14.

²⁴ ABS, f. V 2654 MV, mapa 1, fol. 87–88, Zápis o výpovědi Václava Roziňáka z 24. 4. 1950.

Sudbury Wolves), a i přes prohru se Spojenými státy dokázali získat druhý titul mistrů světa v ledním hokeji (dva body před Kanadou). I na tomto mistrovství světa se reprezentanti stýkali s představiteli československého exilu. Na konci mistrovství opustil československou výpravu Zdeněk Marek, který poté odletěl do Spojených států.²⁵ Ani tato významná mezinárodní akce se tak neobešla bez emigrace. StB a ministerstvo vnitra však stále nějak viditelně nezasahovala do chodu hokejové reprezentace, vše směřovalo k pozdější razantní připravované akci. Hokejoví reprezentanti tak mohli nabýt dojmu, že styky s emigranty jsou režimem tolerovány, stejně tak jako např. prodej výrobků z broušeného skla, jimiž si reprezentanti často na zahraničních akcích přivydělávali.

V prosinci roku 1949 odjeli českoslovenští reprezentanti ke dvěma mezistátním zápasům opět do Švédska, kde došlo i ke kontaktům s československou emigrací. Kontaktní osobou byl ve Stockholmu Ing. Sláva Plzák, který např. zprostředkoval informace mezi bývalými spoluhráči z I. ČLTK Praha Vladimírem Kobranovem (1927–2015) a Jaroslavem Drobným, jenž se do Československa nevrátil v červenci 1949, tedy ani ne před půl rokem. Kobranov při své výpovědi v roce 1950 k setkání s Plzákem uvedl: „U Ing. Plzáka ve Stockholmu měl jsem uloženy též tři tenisové rakety, které mi tam nechal Drobný. Pro ně šel jsem si teprve druhý den a Bubník šel opět se mnou. Při tomto druhém setkání s Ing. Plzákem řekl nám, že bychom mohli zůstat ve Švédsku a nevracet se zpět do ČSR, že by o tom promluvil s jedním funkcionářem švédského hokejového klubu a pak že bychom mohli jezdit hrát hokej po světě s některým švédským mužstvem.“²⁶ Když se pak v roce 1950 dvacet adeptů reprezentace (šestnáct mělo jet na mistrovství světa) zúčastnilo přípravného tábora Na Hřebenkách před březnovým mistrovstvím světa v Londýně, i tam hokejisté mezi sebou vedli rozhovory o tom, že by mohli po mistrovství světa v Anglii zůstat.²⁷ Dokreslují to i slova Antonína Španingera (1926–2010) v protokolu z 18. 3. 1950: „Protože mi byla známa skutečnost, že při každém zájezdu našich sportovních reprezentantů do západních států vždy některý z účastníků výpravy zůstal jako uprchlík v západních státech, mluvili jsme na Čeperce s Píchou a Mizerou o tom, kdo z nás tenkrát asi v Anglii zůstane. V úvahu přicházel Konopásek, který již po posledním zájezdu do ciziny měl nějaké nesrovnalosti s našimi úřady, dále Bubník Augustin, o kterém jsme věděli, že má ve Francii děvče a pak Kobranov, který se i s Bubníkem veřejně učili pilně angličtinu.“²⁸

²⁵ O Markově emigraci viz MACKŮ, J.: *Zapřené generace*, s. 90–92.

²⁶ ABS, f. V 2654 MV, mapa 2, fol. 284, Protokol sepsaný s Vladimírem Kobranovem dne 16. 3. 1950.

²⁷ Srov. tamtéž, fol. 285–286.

²⁸ ABS, f. V 2654 MV, mapa 2, fol. 294, Protokol sepsaný s Antonínem Španingerem dne 18. 3. 1950.

PROCES

Zdánlivá nečinnost (v souvislosti s případnými výsledky nebo postihem hokejistů) komunistických bezpečnostních složek nemohla trvat dlouhou dobu. Vše se soustředilo na následující mistrovství světa ve Velké Británii, kde měli českoslovenští hokejisté obhajovat zlaté medaile. Československých emigrantů stále přibývalo a týkalo se to i sportovců. Londýn se pro československý režim mohl stát jakousi rozbuškou. Právě tam zůstala po obhajobě zlaté medaile na světovém šampionátu v krasobruslení tehdy v Československu velmi populární Ája Vrzáňová, která v hlavním městě Spojeného království požádala o politický azyl.²⁹ Jistě i to mělo svůj vliv na možné rozhodnutí politických špiček zabránit, aby československé reprezentační mužstvo ledního hokeje odjelo do Londýna na mistrovství světa. Pokud by reprezentanti v Londýně zůstali (nebo i jejich část), pro Československo by to byl problém dalekosáhlých rozměrů.

Hokejové mužstvo bylo v sobotu 11. 3. 1950 těsně před odletem do Londýna na letišti v Ruzyni odvoláno a až v pondělí se měli hráči v Tyršově domě dozvědět, jestli na mistrovství světa odletí. Záminkou pro zastavení odletu se stalo údajné neudělení víz rozhlasovým reportérům britskými úřady, s čímž měli být hráči solidární. Původně měla jet dvojice sportovních reportérů Josef Laufer a Štefan Mašlonka, 9. 3. 1950 však bylo narychlo rozhodnuto, že Mašlonku nahradí Otakar Procházka. I přes šibeniční termín nakonec britské úřady vízum vydaly, avšak argumentace o neudělení víza reportérům se stala stěžejní v prohlubující se kauze. Hráči se pak dozvěděli, že z politických důvodů nemohou odcestovat a obhájci světového hokejového titulu se tak mistrovství světa, které posléze ovládli hokejisté Kanady, neúčastnili. Rozhodující události se pak odehrály nikoliv na hokejovém hřišti, ale v restauraci U Herclíků (v tzv. Zlaté hospůdce), kde proběhla policejní razie, jejímž výsledkem bylo zatčení reprezentantů, hlavně však politický proces, kde se obžalovanými stali hokejoví hrdinové – mistři světa.

V trestním oznámení v případě „Ing. Bohumil Modrý a spol.“ z 20. července 1950 byli českoslovenští hokejoví reprezentanti obviněni z toho, že měli námitky proti vládnímu rozhodnutí, jež jim zakazovalo účast na mistrovství světa v ledním hokeji v Londýně. Záminkou pro následné obvinění se stala účast většiny hokejových reprezentantů, logicky zasažených zmíněným nečekaným rozhodnutím, ve výše uvedené restauraci U Herclíků. V trestním oznámení stojí: „Většina hráčů urážela a hanobila hrubými a sprostými výroky lidově-demokratický režim, čelné představitelé státu a KSČ, a to těmito slovy: „Jsou to svině komunistický, mají strach,

²⁹ Podrobněji o emigraci A. Vrzáňové viz ROKOSKÝ J.: c. d., s. 117–122.

že bychom se nevrátili. – Jsou to syčáci, lumpové a lháři. My chceme býti volní jako rackové a odletět, ale ty svině komunistický vědí, že bychom se nevrátili.‘... Hlavní podněcovatelé a iniciátoři této celé nesmírně pobuřující provokace byli: Červený, Roziňák a Bubník.’³⁰ Obvinění jsou jmenováni jako nenapravitelní nepřátelé lidově-demokratického režimu, kteří reprezentovali pouze proto, že byli velmi dobře finančně honorováni.

Důležitou součástí obvinění bylo také to, že se hráči stýkali s osobami nepřátelsky zaměřenými proti tehdejšímu československému režimu a s nepřátelsky zaujatými cizinci, a to v Československu i v zahraničí. Kádrový profil předurčoval za ústřední postavu politického procesu reprezentačního brankáře Bohumila Modrého,³¹ který měl vysokoškolské vzdělání, ovládal cizí jazyky, jeho manželka byla švýcarského původu (její otec byl Švýcar) a v zahraničí měl spoustu kontaktů. Zvláštní však bylo, že se Modrý již dříve vzdal reprezentace a nebyl proto přítomen ani ve zmíněné restauraci, kde se hokejisté „protistátně“ vyjadřovali. To však komunistickému systému nevadilo a Bohumil Modrý se stal hlavním obviněným. Především byl obviněn za styky s Martinem Bowem z American Permit Office, v jehož vile údajně docházelo k úmluvám o trvalém pobytu československých hokejových reprezentantů v některém ze západních kapitalistických států. Jejich debaty měly směřovat k tomu, aby českoslovenští reprezentanti v roce 1950 zůstali po mistrovství světa v Londýně, aby podpořili zahraniční emigraci. Tím se mělo poukázat na to, že v Československu neexistuje svoboda a sport je zneužíván pouze k politickým účelům.³²

Po ukončení vysokoškolského studia plánoval Modrý absolvovat tříletý zahraniční pobyt, aby se zdokonalil v jazycích a získal potřebné zkušenosti a praxi. Největší příležitost uskutečnit svůj plán měl v roce 1948, kdy dostal pracovní nabídku z Kanady, bohužel to však již bylo v době, kdy byla československá státní hranice neprostupná. Modrý neobdržel potřebné výjezdní doklady s tím, že by jeho cesta ohrozila československé státně bezpečnostní zájmy.³³ Bóža Modrý se svým

³⁰ ABS, f. V 2654 MV, mapa 1, fol. 5, Trestní oznámení B. Modrému, Z. Červenému, V. Roziňákovi, S. Konopáskovi, J. Macelisovi a M. Ujčíkovi, Krajské velitelství státní bezpečnosti v Praze, 20. 7. 1950.

³¹ Podrobněji o B. Modrém viz JOHN, R.: *Tenhle zápas nemohl vyhrát. K 100. výročí narození hokejového brankáře Bohumila Modrého*. Paměť a dějiny 10, 2016, č. 3, s. 3–16; FELDSTEIN, P.: *Hlava protistátního spiknutí. Příběh Bohumila Modrého*. In: Feldstein, P.: *A život šel dál. 21 tragických příběhů našich sportovců*. Praha 2012, s. 124–139. Jako důležitý, ale zvláštní zdroj lze uvést román rakouského literárního historika Josefa Haslingera *Tragický osud legendárního československého brankáře Bohumila „Bóži“ Modrého: román*. Brno 2012.

³² ABS, f. V 2654 MV, mapa 1, fol. 6, Trestní oznámení B. Modrému, Z. Červenému, V. Roziňákovi, S. Konopáskovi, J. Macelisovi a M. Ujčíkovi, Krajské velitelství státní bezpečnosti v Praze, 20. 7. 1950.

³³ ABS, f. V 2654 MV, mapa 1, fol. 56, Zápis o výpovědi s Bohumilem [psáno nesprávně Bohuslavem] Modrým, Krajské velitelství Státní bezpečnosti v Praze, 5. 4. 1950.

seriózním vystupováním a přátelskou povahou těšil u reprezentačních kolegů patřičné autoritě, což se nedá říci o Vladimíru Zábrodském, jenž se díky svému častému egocentrismu ocital mnohdy paradoxně v ústraní a hráči k němu měli malou důvěru. Sám Modrý k osobě V. Zábrodského ve vyšetřovacím spise poznamenal: „*Zábrodský jest velmi chytrý, inteligentní, přitom však velmi ješitný na své postavení v čsl. hokeji. Prohlásil jednou, že nebyťi jeho, že by se zimní stadion nemohl tak přebudovati a že čsl. hokej je on*“.³⁴

I přes nesporné hokejové kvality a nadstandardní sportovní úspěchy lemují Zábrodského život temné kapitoly (sázkařská aféra, zmíněné povýšené chování atd.), k nimž často bývá přičítána domněnka o udání reprezentačních spoluhráčů těsně před odletem na mistrovství světa v březnu roku 1950. Vladimír Zábrodský se dokázal vyhnout stíhání a hokejovému procesu, což zůstalo podezřelé většině spoluhráčů, kteří byli velmi těžce perzekuováni. V archivech se však nenalezl dokument, který by Zábrodského domnělou zradu potvrzoval. Pravděpodobnější tak zůstává varianta, že Zábrodského ochránil jeho otec Oldřich, sportovní funkcionář a člen komunistické strany,³⁵ a také se Vladimír Zábrodský chránil sám, když v životě často věděl, kdy a kde měl být na správném místě. Poněkud překvapivé však je, že rodině Zábrodských nějak zásadně neuškodila emigrace Oldřicha Zábrodského mladšího.

Následující dny, měsíce a roky po březnovém zatčení byly pro internované hokejisty tragické. Čekaly je dlouhé výslechy, často doprovázené bitím, při nichž měli vyšetřovatelé detailní informace o rozhovorech hokejistů mezi sebou a o jejich kontaktech v zahraničí. Po neveřejném soudním přeličení byli soudním rozhodnutím z 6. 10. 1950 hokejisté obviněni z velezrady a po neúspěšném odvolání museli dne 22. 12. 1950 nastoupit do výkonu trestu. Jak pohrdavě a nedůstojně se s nedávnými národními hrdiny zacházelo, dokumentují slova Z. Červeného: „*Cestou do věznice nás hlídali pistolníci. Byli jsme řetízkem spoutáni se sousedy, všechny řetízky spojeny centrálním řetězem. Na Borech nás vítali: ‚Tak už vás tu máme vy gauneři, syčáci, zradili jste vlast, lumpové...‘ Z Borů mě deportovali do Jáchymova. Vedle dřiny v podzemí jsem zažil týrání všeho druhu. V zimě bachaři polévali vodou betonovou desku a po zamrznutí tam nechali vězně bosky dvě hodiny stát...*“³⁶ Nejvyšší tresty dostali Bohumil Modrý (15 let), Augustin Bubník (14 let), Stanislav Konopásek (12 let), Václav Roziňák (10 let) a Vladimír Kobranov (10 let), dalších šest hráčů (Josef Jirka, Zlatko Červený, Jiří Macelis, Antonín Španinger, Přemysl Hainý, Josef Stock) pak tresty od šesti let do osmi měsíců.

³⁴ Tamtéž, fol. 50.

³⁵ Členem KSČ se Oldřich Zábrodský starší stal 21. 6. 1945, viz Národní archiv, f. KSČ-ÚV (1945–1989) – členská evidence, ev. štítek, Zábrodský Oldřich, nar. 1893.

³⁶ LHOTA, L.: *Velký příběh českobudějovického hokeje*. Krnín 2010, s. 64.

Díky amnestii prezidenta Antonína Zápotockého z počátku roku 1955 se sice odsouzení hokejisté s nejvyššími tresty dostali na svobodu dříve, avšak těžké vězení, především pak práce v uranových dolech, zanechalo trvalé následky na jejich zdraví, psychice a negativně ovlivnilo jejich soukromý život a hokejovou kariéru. Hlavní odsouzený Bohumil Modrý podlehl těžké nemoci ve svých necelých sedmačtyřiceti letech již v roce 1963. Kromě B. Modrého se i přes značné těžkosti dokázali odsouzení hokejisté vrátit jako hráči k hokeji, do reprezentace však již většina z nich měla dveře zavřené. Naproti tomu nikterak nepostižený Vladimír Zábrodský mohl hrát ještě na mistrovstvích světa v letech 1954, 1955 a 1956 (olympiáda). Mnozí z této zlaté generace hokejistů se následně uplatnili jako hokejoví trenéři. Rozsudek nad hokejovými reprezentanty z roku 1950 byl zrušen Prezidiem Nejvyššího soudu Československé socialistické republiky v době uvolněné politické atmosféry dne 30. července 1968,³⁷ necelý měsíc před srpnovou invazí vojsk Varšavské smlouvy. Dva z předních příslušníků zlaté hokejové generace, Vladimír Kobranov³⁸ a Václav Roziňák, našli svůj nový domov ve Švýcarsku, kde zůstali až do konce života. Paradoxem je, že Vladimír Zábrodský, jenž se hokejovému procesu vyhnul, odešel do emigrace ve Švédsku již v roce 1965.³⁹

Proces s československými hokejisty měl a musel mít vliv na působení reprezentačního družstva v následujících letech. Mistrovství světa v letech 1950 a 1951 se Československo vůbec nezúčastnilo (podobně jako později v roce 1962), v roce 1952 obsadila reprezentace čtvrté místo na olympijském turnaji (zároveň mistrovství světa), v roce 1953 na mistrovství světa mužstvo bylo, ale muselo odcestovat hned po druhém zápase kvůli smrti prezidenta Klementa Gottwalda.⁴⁰ První medaili (bronzovou) po politickém zásahu v roce 1950 pak reprezentace získala až v roce 1955 (po šesti letech) a mistrem světa Československo bylo až v roce 1972, když odsunulo na druhou pozici SSSR, který stihl od své první účasti na světovém šampionátu v roce 1954 dobýt jedenáct světových titulů. Tvrdý direkt, jaký na začátku padesátých let zasáhl československou hokejovou reprezentaci, znamenal pád celého československého hokeje. Ve světové amatérské špičce, která tehdy nebyla tak široká jako v dnešní době, však hokejisté zůstali. Procesem z roku 1950 bohužel skončila nevídaně úspěšná historie nejlepšího tehdejšího československého klubu ledního hokeje LTC Praha, který byl v roce 1950 rozpuštěn.

³⁷ Srov. ŠKUTINA, V. – BAKALÁŘ, R.: c. d., s. 135.

³⁸ Podrobněji o Kobranovově emigraci viz KALETA, P.: c. d., s. 197.

³⁹ Podrobněji o Zábrodského emigraci viz tamtéž, s. 217–219.

⁴⁰ Podrobněji o mistrovství světa v ledním hokeji v roce 1953 viz HALLA, J.: *Nedohrané mistrovství světa v ledním hokeji v roce 1953 aneb Jak politika zasahoval do sportu*. In: Petráš, J. – Svoboda, L. (edd.): *Osm let po válce. Rok 1953 v Československu*. Praha – České Budějovice 2014, s. 253–275.

ZÁVĚR

Perzekuce československých hokejových reprezentantů ukázala, že domácí komunistický režim, který se na konci čtyřicátých let 20. století musel stále více potýkat s emigrací předních sportovců na Západ, potřeboval zinscenovat i v oblasti sportu politický proces, který by pak působil jako varování pro další reprezentanty, kteří by mohli potenciálně uvažovat o emigraci. Je zřejmé, že k samotnému zásahu došlo po pečlivém monitoringu reprezentantů na jejich zahraničních turnajích, ale i na domácích soustředěních. Není pochyb o tom, že proces a následné vězení zásadně ovlivnily hokejové kariéry a soukromý život postižených hráčů. Značný vliv také měly na celkovou úroveň hokejové reprezentace, která se v letech 1950 a 1951 (jak již bylo zmíněno výše) nemohla zúčastnit mistrovství světa a drtivá většina z odsouzených hokejistů již ani za reprezentaci nemohla nikdy nastoupit. Československý reprezentační hokej byl sice otřesen, ale nikoli úplně zlikvidován. Razantně byla utnuta zlatá hokejová éra, ale československý hokej se i přes zmíněné problémy, způsobené ztrátou nejlepších hráčů, dokázal udržet ve světové špičce, a po několikaleté přestávce dokonce pokračovat v medailové sbírce na mistrovství světa.

Obr. 1. Bohumil Modrý při zápase se Švédskem (3:1) ze dne 24. 2. 1946.

Zdroj: Fotoarchiv Oddělení dějin tělesné kultury a sportu Národního muzea, signatura 21035.

Obr. 2. Českoslovenští hokejoví reprezentanti u předsedy vlády Antonína Zápotockého před odjezdem na mistrovství světa ve Stockholmu v roce 1949 (novinový výstřižek).
Zdroj: Archiv tělesné výchovy a sportu Národního muzea, fond Josef Laufer, č. k. 5, inv. č. 481.

*Obr. 3. Bohumil Modrý před Wilsonovým nádražím (Praha)
s pohárem po návratu z mistrovství světa ve Stockholmu v roce 1949.*

Zdroj: Fotoarchiv Oddělení dějin tělesné kultury a sportu Národního muzea, signatura 28490.

PRAMENY A LITERATURA

Prameny:

Archiv bezpečnostních složek

f. T 1406 MV, fol. 11, 14–15, Voix ouvrière – 6. 1. 1949 (Švýcarsko).

f. T 1406 MV, fol. 39, dopis Oldřicha Zábrodského otci Oldřichovi Zábrodskému staršímu, Curych 3. 1. 1949.

f. V 2654 MV, mapa 1, fol. 5–6, Trestní oznámení B. Modrému, Z. Červenému, V. Roziňákov, S. Konopáskovi, J. Macelisovi a M. Ujčíkovi, Krajské velitelství státní bezpečnosti v Praze, 20. 7. 1950.

f. V 2654 MV, mapa 1, fol. 39, 50, 56, Zápis o výpovědi s Bohumilem [psáno nesprávně Bohuslavem] Modrým, Krajské velitelství Státní bezpečnosti v Praze, 5. 4. 1950.

f. V 2654 MV, mapa 1, fol. 87–88, Zápis o výpovědi Václava Roziňáka z 24. 4. 1950.

f. V 2654 MV, mapa 2, fol. 284–286, Protokol sepsaný s Vladimírem Kobranovem dne 16. 3. 1950.

f. V 2654 MV, mapa 2, fol. 294, Protokol sepsaný s Antonínem Španingerem dne 18. 3. 1950.

Literatura:

ČERNOCH, F.: *Říkali mu šéf. Životní zpověď Vladimíra Zábrodského*. Praha 1999.

FELDSTEIN, P.: *Hlava protistátního spiknutí. Příběh Bohumila Modrého*. In: Feldstein, P.: *A život šel dál. 21 tragických příběhů našich sportovců*. Praha 2012, s. 124–139.

GUT, K. – PRCHAL, J.: *Český hokej*. Praha 1998.

HALLA, J.: *Nedohrané mistrovství světa v ledním hokeji v roce 1953 aneb Jak politika zasahoval do sportu*. In: Petráš, J. – Svoboda, L. (edd.): *Osm let po válce. Rok 1953 v Československu*. Praha – České Budějovice 2014, s. 253–275.

HALLA, J.: *Emigrace Vladimíra Černíka a Jaroslava Drobného v červenci 1949*. In: Kalous, J. – Kolář, F. (edd.): *Sport v komunistickém Československu 1945–1989*. Praha 2015, s. 164–195.

HASLINGER, J.: *Tragický osud legendárního československého brankáře Bohumila „Bóži“ Modrého: román*. Brno 2012.

Hokejisté SSSR poprvé na MS 1954. Československý sport [příloha Stockholm 69] 17, č. 77. 1. 4. 1969, s. 7 [bez paginace].

JENŠÍK, M.: *První mistři světa. Pravdivá zpráva o zlaté partě ze Štvanice*. Praha 1997.

JOHN, R.: *Tenhle zápas nemohl vyhrát. K 100. výročí narození hokejového brankáře Bohumila Modrého*. Paměť a dějiny 10, 2016, č. 3, s. 3–16.

KALETA, P.: *Ruský sport v Československu od počátku první republiky do padesátých let 20. století*. Praha 2021.

KALOUS, J.: *Hokej jako politikum. Komunistický režim a hokej v letech 1948–1989*. In: Kalous, J. – Kolář, F. (edd.): c. d. Praha 2015, s. 76–105.

KOVAŘ, P.: 1998. *Hokej – šance malého národa*. In: Čornej, P. – Pokorný, J. (edd.): *Osudové osmičky. Přelomové roky v českých dějinách*. Praha 1999, s. 414–422.

LHOTA, L.: *Velký příběh československého hokeje*. Krnín 2010.

LOŽKOVÁ, N.: *Politické procesy s československými hokejisty v 50. letech 20. století v komunistickém Československu* (Bakalářská práce). Praha, VŠ CEVRO Institut, 2018.

LUKŠŮ, D. – PELÁN, A.: *Stanislav Konopásek. Hráč, který přežil*. Praha 2007.

LUKŠŮ, D. – PELÁN, A.: *Vladimír Zábrodský. Skutečný příběh hokejové legendy*. Praha 2010.

MACKŮ, J.: *Zapřené generace. Obětovaní šampióni. Utajené stránky hokejové historie (1)*. Praha 2004.

MACKŮ, J.: *Kauza Zábrodský. Na oltáři komunismu. Utajené stránky hokejové historie (2)*. Praha 2005.

Mladá fronta Dnes. Pražské vydání 22, č. 211, 8. 9. 2011.

ROKOSKÝ, J.: *Emigrace sportovců v období komunistického režimu 1948–1989*. In: Kalous, J. – Kolář, F. (edd.): c. d. Praha 2015, s. 115–117.

SKRAMLÍK, P.: *Proč nikdo nepodal ruku V. Zábrodskému na pohřbu ing. B. Modrého? Proč, proč?* Lidové noviny 3, č. 53, 5. 5. 1990, s. 14.

SMETANA, V.: *Tvrdě proti primadonám. Proměna československého sportu v 50. letech*. Dějiny a současnost 28, 2006, č. 6, s. 36–37.

ŠKUTINA, V. – BAKALÁŘ, R.: *Ztracená léta. Příběh hokejového zločinu*. Pardubice 1990.

ŠVEPEŠOVÁ, A.: *Spis Modrý a spol.* (Bakalářská práce). Praha, PdF UK, 2012.

ŠVEPEŠOVÁ, A.: *Československá hokejová reprezentace v letech 1945–1969* (Diplomová práce). Praha, FF UK, 2015.

prof. PhDr. Petr Kaleta, Ph.D.

katedra historie

Pedagogická fakulta MU

Poříčí 9, 603 00 Brno, Česká republika

e-mail: p.kaleta@mail.muni.cz